

ТЕШЊАРСКИ ПЛАСОВИША

ГОДИНА ДВАДЕСЕТ ТРЕЋА

14и АВГУСТ 2000 ДЕВЕТЕ

БРОЈ 42

ПОВОД ЗА ПРОВОД

Или, пример за пример како, на пример, град може бити град примереним сажимањем воље и енергије. Обично се каже да слике говоре више од речи, што се и усред Тешњара сликовито доказује. Пред галеријом слика и прилика из живота наших претходника, коју је зналачки уредила Зорица Ђеранић, етнолог у Заводу за заштиту споменика културе, све ври од оног старог доброг живота: грнчарија се ваја, предиље преду, штрика се и хекла, ткачки разбој ради, пруже се уплиће у чудесне сепете... Тешњар и без њепенака живи као у својим најбољим годинама претпрошлог века. Многобројним шетачима то је, очигледно, занимљиво. Смемо ли дозволити да се то заврши свршетком Тешњарских вечери?

Ова **ГАЛЕРИЈА ИЗНЕНАДА**, како смо је пријатно изненађени назвали, пуним правом заслужује да буде трајнија од изненађења. И, што се каже, буде још један разлог за Тешњар плус.

Са радошћу и радозналошћу позивамо вас на провод поводом отварања **ГАЛЕРИЈЕ ИЗНЕНАДА!**

Бранко Лукић

СЈАЈАН ПОЧЕТАК УПРКОС КИШИ

Уместо на летњој позорници крај Колубаре
23. Тешњарске вечери отворене у Дому културе

- Мени је припала изузетна част да у име свих Вас отворим 23. Тешњарске вечери. Град Ваљево и Фонд за младе таленте одувек су се трудили да брину о младим људима који су спремни да развијају своје идеје и тако допринесу нашем лепшем и пријатнијем Ваљеву. Моја прва асоцијација на Тешњарске вечери су реке људи које су кренуле да погледају свој омиљени концерт, представу или само прошетају и друже се. Ваљево је заиста град културе и увек ме чинило поносно да кажем да сам из Ваљева. Надам се да ће свако од вас у заиста богатом садржају Тешњарских вечери пронаћи оно што

воли. Ја вас искрено позивам да уживате у наредних осам дана и званично проглашавам 23. Тешњарске вечери отвореним!

Овим речима је Бојана Петровић, стипендиста Фондације за талентоване ученике и студенте града Ваљева, отворила 23. Ваљевски летњи фестивал у препуном Дому културе. Бојана похађа мастер студије из телекомуникација на Електротехничком факултету у Београду, вишегодишњи је учесник семинара Истраживачке станице Петница и члан Друштва истраживача "Владимир Мандић Манда". Она је један од репрезентата талентованих и успешних Ваљеваца.

После свечаног отварања концерт је одржао мултиинструменталиста, композитор и певач Слободан Тркуља са својом групом Балканополис, изводећи музику инспирисану традицијом Србије и Балкана. Његову музику описују као савремену и уметнички интелигентну синтезу традиционалне српске музике и модерног и fusion цеза. У то смо се и уверили током акустичарског наступа у који се активно укључила и ваљевска публика, још једном показавши да отвореног срца дочекује сваки ваљевски летњи фестивал. Упркос врућини, сала Дома културе била је препуна, Тркуља је остварио добру комуникацију са публиком која је уживала и певала са њим. Сви су очекивали амбијентални сусрет Тркуљине музике са позорницом на Колубари наспрам ћепенака старе чаршије, али се намрачено небо, на жалост, није сагласило са тиме.

УЛИЦЕ ПУНЕ ЖАМОРА, СМЕХА И МУЗИКЕ

Поздрављајући сарадњу са градском општином Нови Београд, најбогатијом и најразвијенијом општином у Србији, градоначелник Зоран Јаковљевић поручио је да ће Ваљево наредних дана бити онакво какви сви желимо да буде – улица пуних жамора, смеха, музике:

- Постоје Ваљевци, креативни и вредни, који су ове године, као ретко које до сада, приказали део својих могућности када је култура у питању. Градске установе нису овога лета отишле на колективни годишњи одмор него су своје садржаје прилагодили потребама Ваљеваца које овде проводе лето, али и бројним гостима. Велику подршку ове године добили смо од наших пријатеља из Новог Београда. У Ваљево су данас дошли гости из словачког града Приевидзеа, као и из немачког Пфафенхофена, са којим Ваљево сарађује већ читаву деценију. Вечерас су са нама и директори завода за заштиту споменика културе из читаве Србије, пред-

*Председник Градске општине Нови Београд
Ненад Миленковић и
градоначелник Ваљева Зоран Јаковљевић*

ставници суседних општина и многи други драги гости. Визија Града, коју управо припремамо, биће опишљива макар неколико дана и моћи ћемо да осетимо како изгледа Ваљево у будућности.

Пред нама је девет дана са обиљем програма припремљених са пуно посвећености и пажње, мноштво садржаја у којима ће свако

било ког узраста и интересовања пронаћи оно што га занима. На нама је да одаберемо оно што нам се свиђа и да уживамо – закључио је градоначелник.

Ненад Миленковић, председник Градске општине Нови Београд, захвалио се старом Ваљеву што је позвало у госте најмлађи српски град:

- Имамо велики број уметника који живе и стварају на Новом Београду, али нису институционално повезани јер је Нови Београд, веровали или не, једна од ретких општина који ни дан-данас нема ниједну театарску сцену, која није успела да својим грађанима на добар начин приближи културне садржаје. Тако да смо данас овде у две улоге: једна је да Вам прикажемо оно што Нови Београд има, а друга је да од Ваљева научимо како један град који има велику традицију у оваквим манифестацијама организује свој културни живот. Надам се да ћемо одавде отићи спремнији да у нашој општини урадимо нешто што сте ви овде очигледно годинама радили и дошли на овај ниво на ком сте сада. Искрено се надам да ћете ви у ономе што смо вам понудили препознати квалитет који ће вас једног дана довести на Нови Београд, да и тамо присуствујете културним дешавањима.

Б. Петровић

ПРОТОКОЛ НА ПРОБИ

Традиционални сусрети ваљевских привредника са колегама из "Града у гостима", у организацији Регионалне привредне коморе, ове године имали су за Ваљево изузетан значај јер је у госте стигао економски моћни Нови Београд и то само два месеца после потписивања Протокола о економској сарадњи. Највећа општина у Србији има и највеће просечне плате, а стопа незапослености је само један одсто већа него у Европској унији! Са председником Градске општине Ненадом Миленковићем и њего-

вим сарадницима у посету Ваљеву стигло је једанаест представника новобеоградских компанија из грађевинског, прехранбеног, информатичког и трговинског сектора, међу њима Airport City, Oracle, Family sport, Nova Baronet, Veropulos... Са наше стране присутни су били представници ХК Крушик, Ласте Ваљево, Ваљевске пиваре, ДДОР-а, Вујић воде, Еуропрома, Марфин банке са клијентима, месара Јовановић и Павић, фирми Урбан техникс, Кеј, Гејт, АБЦ тест, ИНОС Балкан и Малинаимпекс.

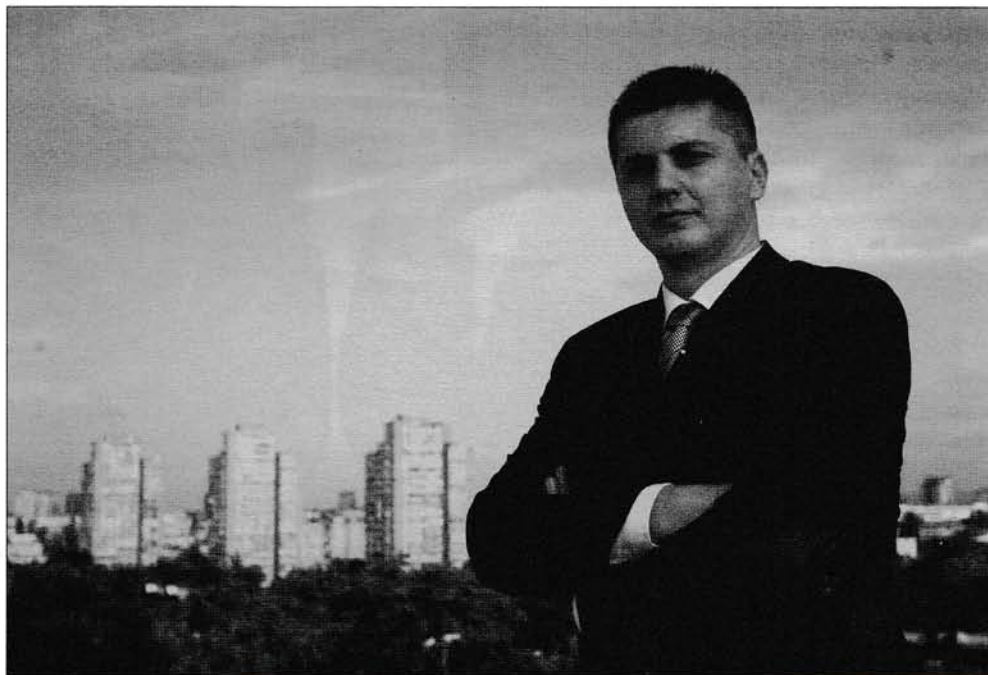
Интервју са Ненадом Миленковићем,
председником Градске општине Нови Београд

ВАЉЕВСКИ ТЕШЊАР И НОВОБЕОГРАДСКИ БУЛЕВАРИ

Протокол о сарадњи Ваљево и Новог Београда, потписан је на дан славе града Ваљева, Друге Тројице. Приоритет сарадње која је том приликом отпочела, јесте привреда, јер Нови Београд спада у категорију најразвијенијих општина у Србији, са највишом просечном платом. Ова велика општина, чији се број становника процењује на око 300.000 и на чијој територији послује велики број најуспешнијих домаћих и страних фирми, привредни је гигант у Србији. Ипак, последњих година велике напоре улажу и на развоју културе и неговању уметности, како би променили досадашњи имиџ "велике спаваонице" Београда. Гостовање Новог Београда на овогодишњим Тешњарским вечерима у Ваљеву, била је прилика да се покаже део тих активности, али и успеха који се постижу последњих година.

Председник Градске општине Нови Београд је Ненад Миленковић, 37-годишњи економиста, који се бави пословима рачунарког консалтинга и пројектовању информационог система у фирмама у земљи и иностранству. Објавио је две књиге и више стручних чланака из области информационог технологија у домаћим и страним публикацијама. Од 2008. године на челу је Градске општине Нови Београд и председник Сталне конференције градова и општина.

Са делегацијом, коју су чинили чланови Општинског већа и Управе, уметници и привредници новог

Београда, Ненад Миленковић је боравио у Ваљеву на свечаном отварању Тешњарских вечери.

ТГ: Које су по вама предности, а које мане Ваљева, као града са шестовековном традицијом и Новог Београда, општине која постоји нешто више од 50 година?

НМ: Вековна традиција града Ваљева доноси му велике предности, а сама по себи представља јако добар темељ за будућност. Поред тога, Ваљево има изванредан геостратешки положај, налази се у централној Србији, на раскрсници путева која обезбеђује јак економски, па и туристички потенцијал. С друге стране, одлично је повезан са престоницом Србије. А када је у питању Нови Београд, без обзира на краћу историју, постала је општина са највећим бројем становника, као и пословни центар Србије и

југоисточне европе. Процenат незапослености је само 1% виши него у ЕУ. Ваљево има јако добро руководство са визијом, што је сигуран пут ка напретку.

ТГ: Како могу сарађивати Ваљево и Нови Београд?

НМ: Приоритет сарадње Ваљева и Новог Београд треба да буде економија. Због тога је и потписан Протокол о сарадњи између наше две општине, које су међусобно препознале одличне стратешке партнере у будућој сарадњи. Центар за развој и локалну економију општине Нови Београд спреман је да Ваљеву понуди своје ресурсе, знање и велико искуство у пословању, које се огледа у међународним пројектима. На јесен се отварају ИПА пројекти за Србију, а Општина ће између осталог дати логистичку подршку Ваљевском руководству

кроз писање пројеката и конкурисање у иностраним фондовима. Ваљево је спремно да понуди своје локације и земљиште новим инвестицијама, као што се десило на Новом Београду након 2001. године

ТГ: Како Вам изгледа Ваљево у односу на Нови Београд?

НМ: Град Ваљево има своје предности, али и недостатке. Једна од карактеристика града је свакако традиција, која обезбеђује културну баштину. На пример, на десној обали Колубаре налази се пажљиво очувана зона Тешњара. Са својим многобројним радионицама у којима се људи баве ретким занатима – Тешњар представља изузетно занимљиву културно-туристичку дестинацију, са посебним идентитетом који обогаћује градску средину. С друге стране, примећујем да Ваљеву фале велики

трговински ланци, као и хипер маркети. Ваљево ипак није потпуно успело да избрише траг који је на урбанизам и економију оставио период деведесетих године, док је Нови Београд, у складу са, рецимо, инвестицијама великих компанија успео да га потпуно избрише.

ТГ: Ко је по Вашем мишљењу најпознатији Новобеограђанин?

НМ: Александар Ђорђевић је, по мом, а и по мишљењу великог броја становника наше Општине, најпознатији Новобеограђанин. Он је бивши кошаркаш репрезентације Србије, а у својој каријери играо је за водеће светске клубове. Играчку каријеру је завршио 2005. године, убрзо се отиснуо у тренерске воде и био је шеф стручног штаба италијанског прволигаша. Један је од амбасадора добре воље и оснивач хуманитарне организације „Група 7“. Ђорђевић је и национални амбасадор Уницефа у Србији. Поносни смо што је једна таква личност, промотер здравог и хуманог живота, са Новог Београда.

ТГ: А ко је најпознатији Ваљевац за кога сте чули?

НМ: Сматрам да је Прота Матеја Ненадовић, син Алексе Ненадовића – једне од најутицајних личности западне Србије И дугогодишњег кнеза ваљевске Тамнаве и Посавине, најпознатија историјска личност Ваљевског краја. Он је заузео веома значајно место у историји српског народа у време Устанка, био је цењен и као ратник и као војни старешина. Мемоари, које је написао на народном српском језику, битно су обележје српске књижевности.

Светлана Марковић

Изложба дела 37 новобеоградских уметника СТАРОМ ВАЉЕВУ – НАЈМЛАЂИ ГРАД

Са сликама и скулптурама у госте су дошли и уметници

Један од догађаја који су обележили 23. Тешњарске вечери свакако је изложба 37 ликовних уметника који живе и стварају у Новом Београду, поклон гостујућег града. Упркос бројним сликама, графикама и неколиким скулптурама, прикладно је смештена у галерију Народног музеја, праћена моћним каталогом упечатљивог назива "Старом Ваљеу – најмлађи град". Осим Градској општини Нови Београд, заслуге за тако велики број уметника и њихових дела на једном месту припадају новобеоградској "Блок галерији", која је прикупила платна и скулптуре. Изложбу је отворио Зоран Пласковић, члан Већа градске општине Нови Београд, између осталог рекавши:

- Број аутора са Новог Београда и њихових концепција шири је од могућ-

ности које нуде ова прилика и расположиви простор. Овом приликом презентујемо вам само један од могућих избора аутора и поетика које их афирмишу и чине их препознатљивим. Ипак, уверени смо да посетиоцима пружамо прилику да стекну увид у доминантне токове стваралаштва и идеје које их мотивишу. Убеђен сам да наша и ваша средина деле уверење да је стварање услова за настанак, промоцију и развој установа културе и уметности у најбољем интересу града као заједнице, али и сваког појединца који у задовољавању својих духовних потреба и склоности ка уметничком налази виши смисао постојања и поимања властите "нутрине". Зато нема ниједног ваљаног разлога да сарадњу успостављену овом приликом не наста-

вимо и у будућности- закључио је своје поетично излагање Зоран Пласковић и прогласио изложбу отвореном.

Посетиоцима изложбе обратила се и мр Жељка Момиров, вајар, уметнички руководилац "Блок галерије". Сви аутори су академски сликари, вајари и графичари, многи од њих магистри и педагози. У име својих средина, градоначелник Ваљева Зоран Јаковљевић и председник Градске општине Нови Београд Ненад Миленковић разменили су поклоне – по једну слику својих суграђана уметника. Отварању изложбе присуствовао је и велики број ликовних стваралаца из Новог Београда.

Бранко Петровић

на сцени било је потпуно увучено у све чари позоришних илузија. Онда је уследила европска премијера текста "Балада о Јакио", писца Филипа Кан Готанде. Мелодрама прелепе естетике и сасвим нов визуелни доживљај. Дивни костими, сценографија, другачији глумачки израз. И на крају "Клинч", Алексеја Слаповског - опора социјална драма, пуна насиља, померених вредносних и етичких судова. Занимљив редитељски приступ, занимљива глума, занимљиво беше и публици. Достојан финиш четвородневног позоришног подвига.

Божидар Ђуровић, управник Народног позоришта у Београду био је гост на претпоноћним "Разговорима о позоришту". Гос'н Боба је редитељ који је поставио многе представе у Београду, Новом Саду, Прагу, Кијеву ... Зна знање, што би људи рекли. А он рече, између осталог и то, да је "Абро-фест" нешто заиста храбро и да је то изванредан подвиг уметничке енергије. Само је

питање интелигентности ваљевских властодржаца да ли ће овако велики и важан позоришни производ претворити у нешто крајње потребно граду - у професионално позориште.

Главни "кривац" за постојање овог, али и ранијих аброфестовања, редитељ Мирослав Ћиша Трифуновић подсети на чињеницу да је Ваљево имало професионално позориште до 1956. године, а онда је политичким декретом укинута. Још каза и невероватну чињеницу: у овом тренутку Ваљево има на репертоару седам (!!!) одличних представа. Поред четири аброфестовске, ту је и још једно абрашевићевско "чедо" - "Развојни пут Боре Шнајдера", затим "Све о женама" Дома културе и "Путујуће позориште Рикоти" у продукцији "Мале сцене". Дакле, целокупни репертоар је ту - али нема позориста !?!

Госпођа Јелена Богавац, редитељ и драматург београдског Битеф театра у оквиру још једног пропратног фестивалског програма, у

препуном клубу "Абраш", без икакве куртоазије поклони немали број комплимената јединственој манифестацији, понуди сарадњу са Битефом и каза да је "Абро-фест" заиста подвиг јер је ту реч о паралелној вишемесечној припреми четири различите позоришне форме, да је права реткост фестивал који не приказује готове, већ ствара нове и то добре представе, што је много, много тежи пут.

Шта је рекла публика - чуло се, баш се чуло! Жестоко, са великом подршком, не штедећи дланове, уз понеко громогласно - браво! Медији ништа мање наклоњени овој успешној манифестацији. Шта ће рећи званично Ваљево - видећемо. Да ли ће се опет осрамотити и наставити полувековно брукање. Стара је крилатица "оно што одваја град од варошице је позориште" и то оно "право", професионално!

Било како било, "Абро-фест" наставља своје живљење. Из поузданих извора

знам - за "нашу ствар" чуло се све најбоље у Министарству културе. Људи из републичког Завода за развој културе били овде и шире по Србији добре гласе, Народно позориште у Београду ће на јесен угостити једну или две представе са "Абро-феста", "Лептирица" позвана да учествује у званичној конкуренцији међународног Фестивала професионалних позоришта у Требињу половином септембра, ето неких представа и на "Тешњарским вечерима", за крај лета предвидјена је реприза целог фестивала у Дому културе или неком одговарајућем отвореном простору...

Наставак ове лепе приче, искрено се надам, следи у једном од наредних бројева "Тешњарског гласоноше", негде половином следећег лета. Наслов већ имам:

"Новоосновано професионално Градско позориште поновило успех са прошло-годишњег АБРО-ФЕСТА!"

Бранко Антонић

ЗНАЈУ ГРАНИЦЕ ЗА УМЕТНОСТ

Ваљево - Фафенхофен

ДЕСЕТ ГОДИНА ПРОВЕРЕНОГ ПРИЈАТЕЉСТВА

У оквиру Тешњарских вечери, у Галерији 34, приређена је изложба Друштва пријатељства Ваљево – Фафенхофен. Ваљевци су имали прилике да се преко новинских чланака, званичних докумената и фотографија упознају са самом структуром друштва, великим бројем акција и резултатима којима је друштво помогло живот у Ваљеву у многим сегментима. Десет година постојања Друштва пријатељства Ваљево - Фафенхофен, било је повод за разговор са његовим оснивачем и председником, Берном Душнером.

Како је почела прича везана за пријатељство Фафенхофена и Ваљева?

Прича је почела 1999. године. Вести о бомбардовању Југославије су ме јако узнемириле. С обзиром да је информисање о целој тој акцији било крајње необјективно, острашћено и пуно јаке негативне пропаганде, стекао сам утисак да бомбардовање буквално уништава Вашу земљу.

Из тих разлога сам, недељом на нашој пијаци делио флајере којима сам позивао људе да ми се придруже у апелу за престанак овог окупационог насиља. После неког времена добио сам подршку мојих суграђана и наш заједнички апел за мир објављен је у новинама Фафенхофена. Тако је све почело.

Када се рат завршио, схватили смо да је неопходно што пре организовати хуманитарну помоћ али и сталном кампањом покушати објаснити Немцима колико је овај рат био окупациоан и криминализован. Тако је кренуло прикупљање хуманитарне помоћи и 4. октобра 1999. први камион кренуо је из Фафенхофена за Ваљево.

Какви су будући планови друштва?

Сматрам да је неопходно развијати нову димензију сарадње, у смислу размене ученика, културне сарадње, привредне сарадње наша два града. Али по мом мишљењу, то мора бити сарадња на равноправним нивоима, а не ситуација у којој јачи диктира слабијем услове, што је на жалост тренутно стање ствари на политичкој и друштвеној сцени Европе. Мислим да је изузетно важно да ваши млади људи долазе у Немачку, да добију праву информацију о Европи и стандардима живота у њој. Поносан сам на малу традицију летњих боравака ваљевских ђака у Немачкој у организацији нашег друштва. Поред њих, наши гости су били многи ваши професори, доктори, уметници, културно уметничка друштва, политичари. Негде око 500 Ваљеваца, било је у Фафенхофену и то сматрам великим успехом нашег друштва.

Сузана Радовановић

Како нас други виде

ОБЈЕКТИВОМ СТРАНЦА

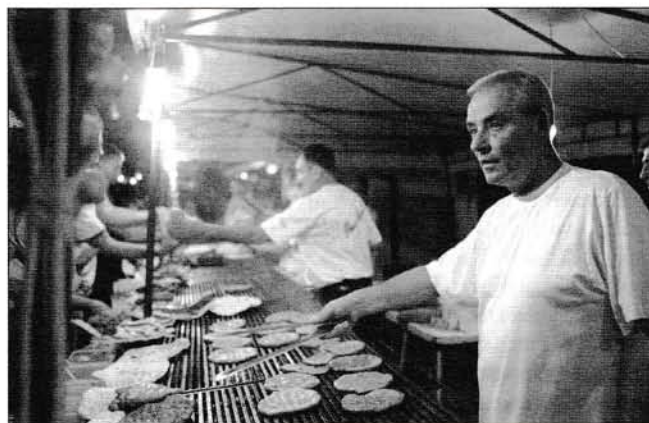
Друштво истраживача "Владимир Мандић Манда" од 10. до 20. августа организовало је волонтерски камп "Ваљево објективом странца". Једанаест младих људи из различитих земаља фотографијама изражава своје виђење Ваљева, што за нас може бити врло занимљиво искуство. Млади истраживачи су им организовали тематске дане, један од њих био је у Тешњару. Изложба пробраних радова биће отворена 19. августа.

Look at me, ANTONIO ABELLAN, SPAIN

Svirac, MARKUS SOTTO CORONA

Cevapi kuvar, MARKUS SOTTO CORONA, Italy

У Модерној галерији отворена изложба слика из поклон збирке и ваљевских колекционара

ОМАЖ ОЉИ ИВАЊИЦКИ

Месец и по дана после смрти једне од наших најпознатијих сликарки Оље Ивањицки Модерна галерија уприличила је за овогодишње Тешњарске вечери изложбу 10 радова ове прве и једине даме Медиале. Многи су говорили да је Оља управо зенит ове уметничке дружине која окупља не само сликаре, већ и архитекте, филозофе, писце, композиторе...

Поред „Пијете“ и „Објекта“, радова које је ова сликарка, пореклом Рускиња, а родом из Панчева, оставила на поклон Модерној галерији по завршетку самосталне изложбе из новембра 1987. године, посетиоци су имали прилику да виде и осам дела великих и средњих формата који су у власништву ваљевских колекционара, насталих у периоду од 1963. до 1995. године

Оља Ивањицки оставила је за собом огроман стваралачки опус, више него довољан за један људски живот... Њен заштитни знак били су цртежи и слике будућности. Ишла је испред свог времена, пројектовала нестварно.

Изложба „Омаж Ољи Ивањицки“ симболичан је потез Модерне галерије да на летњем градском фестивалу „Тешњарске вечери“, после више од две деценије, Ваљевце поново подсети на уметницу особеног виђења света, оригиналног и савременог сликарског израза и концепта који продире у срж фантастике. Овај културни догађај који

је омогућен захваљујући доброј сарадњи и остварном поверењу између организатора и овдашњих власника-колекционара, само доказује колико је Модерна галерија допринела развоју колекционарства у граду на Колубари!

Ова поставка, која се може у слободном интерпретирању окарактерисати и као „Ољи у част“ или „In memoriam“, изазвала је велико интересовање публике, медија, љубитеља и поштовалаца уметности. О томе најбоље говори податак да је Модерна галерија била испуњена посетиоцима сваког дана манифестације до последњег радног минута (22.00h).

Марија Ст. Петровић

DRIVE IN FEST

Први Drive in fest одржан је од осмог до десетог августа у Ваљеву. Drive in fest посвећен је делу Стивена Кинга, односно екранизацијама његових романа. Као најрепрезентативнији примерци Кинговог стваралаштва одабрани су романи: Мизери, Шајнинг и Кери. Стивен Кинг је као веома плодоносан писац имао и срећу и несрећу са Холивудом. Срећа се огледала у томе што му је већина дела екранизована, а несрећа је у томе што су то углавном слабе адаптације. На сву срећу, не све. На сву срећу, те које су добре, заправо су одличне.

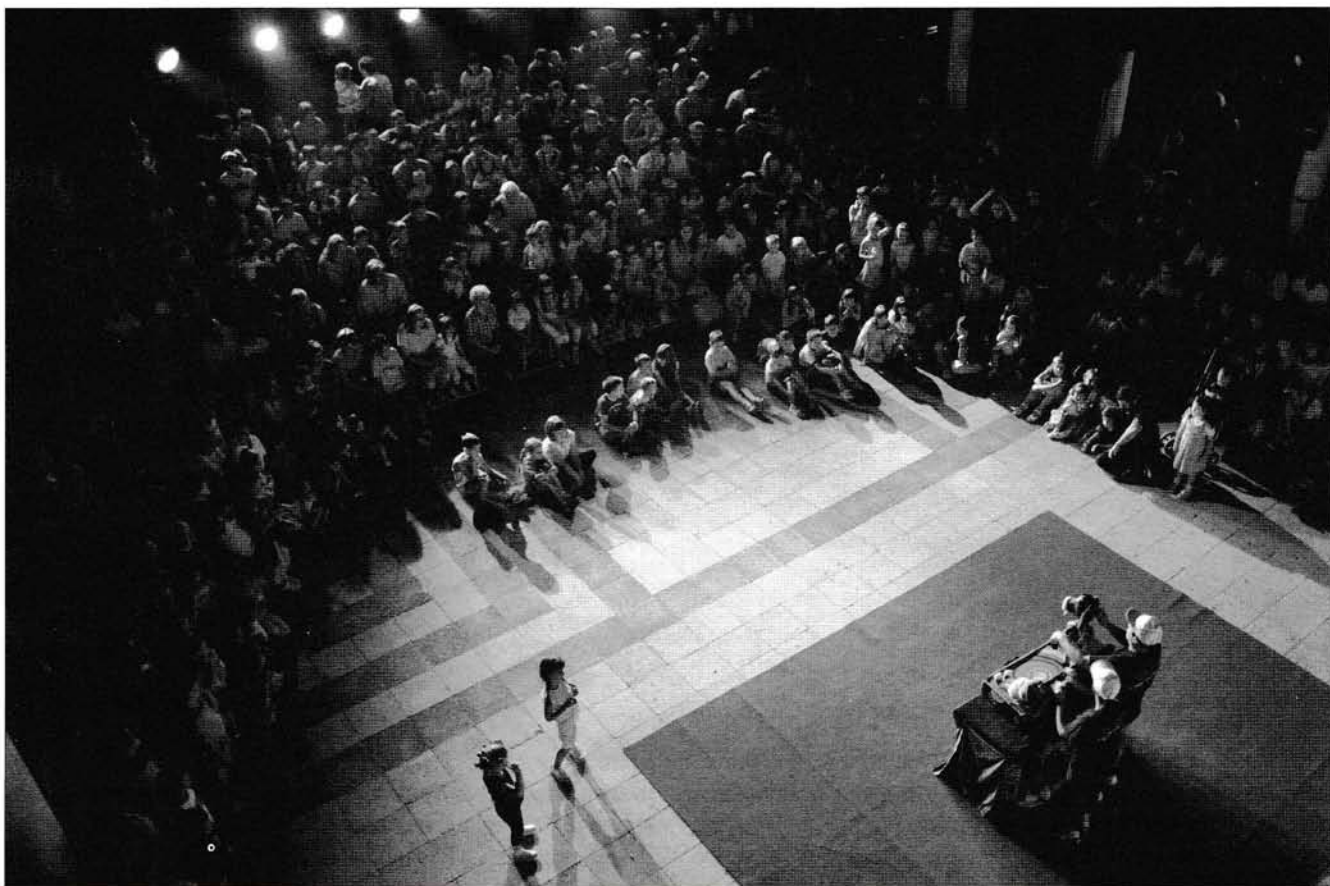
Првог дана Дриве ин феста предмет разговора био је роман/филм Кери. Младен Ђорђевић (режисер филмова Мејд ин Сербија и Живот и смрт порно банде), и коаутор романа Српски психо, Жељко Обреновић, говорили су најпре уопштено о стваралаштву Стивена Кинга, затим се устремили на Кери, пропративши разговор бројним „трачевима“ везаним за сам филм/роман. Оно што су обојица приметили је да је Кинг вероватно највише среће са екранизацијама имао управо са редитељима главног тока. Тако да лавину коју је Брајан Де Палма започео првом адаптацијом Кинговог дела (Кери), не треба да чуди што се она није зауставила ни до данас и што су се у потписнике екранизација уписала таква имена као што је Стенли Кјубрик или Роб Рајнер.

Другог дана Drive in festa разговор се тицао филма/романа Мизери. Милан Коњевић (режисер филма Зона мртвих) и Жељко Обреновић говорили су о томе како је код Кинга занимљиво то што се од једног таквог спектакла какав је рецимо Кери, врло лако пребаци на писање романа у камерном ентеријеру (у овом случају, са два лика. Или како је Милан додао, без експлозија.) Предавачи су подвукли оно о чему се већ говорило претходног дана, да је можда био чудан избор Роба Рајнера за екранизацију овог романа, а да је резултат опет био више него задовољавајући и да после не треба да чуди што је то био почетак дуге и плодне сарадње између Кинга и Рајнера. Оно на чему су предавачи инсистирали је да адаптација било романа било стрипова никако не треба да буде пуко пресликавање у други медиј, већ да мора и треба да да свој печат, али да задржи основу идеју и атмосферу.

Трећег дана Drive in festa говорило се о роману/филму Шајнинг. Овога пута уз Жељка Обреновића говорио је и гост Дејан Зечевић (режисер филмова Т.Т. синдром, Четврти човек, Мала ноћна музика). Можда је за неког било изненађење кад се Стенли Кјубрик латио рада на екранизацији овог чувеног романа Стивена Кинга, али Кјубрик је увек био промишљен и прорачунат режисер. Наиме, након успеха Паклене поморанце, Кјубрик се намерио да направи „најстрашнији филм свих времена“. Колико је у томе успео, дискутабилно је. Стивен Кинг је био јако разочаран адаптацијом и заиста остаје питање зашто је Кјубрик из своје визије избацио тако битне детаље о главном јунаку, али свеједно филм је визуално јако упечатљив и нуди неколико заиста страшних сцена, а и атмосфера која влада током читавог филма није ништа друго до језива.

Жељко Обреновић

ОТВОРЕНО ПОЗОРИШТЕ

Марија Ст. Петровић

Програм 23. Тешњарских вечери у Ваљево испуниле су и бројне позоришне представе одржане на отвореном простору испред Дома омладине на сцени „Слободан Савић-Дебели”.

Прва представа којој је публика имала прилику да присуствује била је комедија по тексту Моме Капора „Крај викенда” у извођењу Народног позоришта из Ужица. Старији брачни пар се враћа са забаве и ми присуствујемо једној од њихових свакодневних свађа. Жена, запостављена и разочарана у живот пребацује свом успешном супругу то што никада није код куће, са њом и уз сваку њену попијену чашу алкохола свађа одлази све даље. После низа смешних и детињастих увреда које упућују једно другом, њих двоје завршавају вече срећни и заљубљени чак и после толико година брака. Публика је била задовољна овом симпатичном представом, нарочито старији мушкарци које је глумица замолила да јој помогну у раскопчавању комплета док заводи свог мужа.

Друга на репертоару била је представа Пиротског позоришта „Ја и даље видим своје очи”, монодрама по тексту Томаса Браша у извођењу Ангелине Лукић. То је потресна прича о патњу силоване жене, чију су породицу убили људи који су спалили њено село. Она је сада осуђеница на смрт која чека извршење казне у зору, због убиства чиновника, човека коме је припала као млада девојка и који ју је свакодневно злостављао. Изванредна глума Ангелине Лукић одушевила је публику, која је дочекала крај представе бурним аплаузом.

Следећа представа, због лоших временских услова, одр-

жана је у сали Дома културе. Била је то комедија „Краљица смеха” Шабачког позоришта, која говори о животу велике глумице Народног позоришта Љубинке Бобић-Бобе чији лик нам је сјајно приказала Анета Томашевић. На почетку пратимо Бобу, бесну јер у огледалу види себе и своју прохујалу младост, док је на сцени замењују младе глумице, заносне плавуше, које се, по њеном мишљењу муче док глуме. Поред свега тога, оставио ју је њен љубавник Паја, за ким веома пати, показујући то на комичан начин вређајући његову слику и претећи да ће је скинути са зида јер је Паји истекао мандат. Али, уз свог верног пријатеља Микана, такође глумца, који је увек ту за њу, чак и када га грди и малтретира, Боба успева да преброди све проблеме и насмеје нас до суза. Одушевљена, али на жалост малобројна публика испратила је громогласним аплаузом Бобу, која нас је терала кући речима: „Шта сад чекате, идите, зар немате ви шта друго да радите?!”

Поред ових, Ваљево се може похвалити и представама за децу, као и предстојећим представама са Аброфеста, које ће неки поново моћи да погледају, а неки први пут уколико нису успели да добију карту за Аброфест. И поред многих мана овог позоришта на отвореном, као што су галама и добацивање пролазника заинтересованих за мали број ствари од којих култура и уметност нису на списку, ово је веома значајна новина за Ваљево, која поред тога што доприноси стварању професионалног позоришта у нашем граду, привлачи младе људе, а и старије и говори им да ипак није немогуће лепо и корисно провести вече у свом граду.

Јелица Јеринић

ВЕЧЕРИ ДОБРОГ ЗВУКА

Последњих година некако смо већ навикли али и схватили да се организатори Тешњарских вечери истински труде, да из године у годину музички програм буде што разноврснији, прилагођен свим узрастима али и укусима. Тако се може рећи да је и ове године, свако ко воли музику (ма које врсте), имао за себе део програма који највише преферира. Од попа, преко рока у неколико варијанти, цеза до ромске музике са врхунским представницима поменутих жанрова.

Већ на самом отварању уместо на Летњој позорници због најављене кисе, у великој сали Дома културе наступа Слободан Тркуља и група "Балканополис". Изводећи музику инспирисану традицијом Србије и Балкана али на један нов и модеран начин, Тркуља са својим саставом оставља сјајан утисак на Ваљевце. Неспоразуми због проблема са озвучењем брзо су изглађени, па је концерт почео са пола сата закашњења. Многи су били изненађени

али на неки начин и упозорени, да је реч о врхунском уметнику!

Заправо, Тркуљину музику можемо описати као савремену и уметнички интелигентну синтезу традиционалне српске музике и модерног цеза и асиметричних тактова Балкана и ударних ритмова модерног фанка, сто је ваљевска публика умела да препозна али и награди бурним аплаузом и враћањем на бис.

Друге вечери под сјајем "тешњарских звезда" и ведро неба на Летњој позорници наступа Кики Лесендрић са својим бендом. Препорођен новим звуком, Ваљевцима се представља хитовима са првог самосталног албума али и хитовима који су обележили каријеру групе Пилоти. Емоције, љубав, поверење...у најкраћем описују атмосферу која је владала те вечери. Сусрет са ваљевском публиком после 20 година, Кики описује следећим речима:

- Драго ми је да сам у граду одакле је потекао мој

отац. Дуго нисам био у Ваљевоу и сигурно су две три генерације клинаца одрасле у међувремену. Гледајући нешто старија лица која су долазила на концерте 80-тих, подсетим се тих година али драго ми је да и код младе публике постоји иста та енергија... Чини ми се да постоји жеља да их можда ја вратим на неки начин у оно време када су њихови родитељи били на мојим концертима.

За љубитеље цеза прави ужитак је концерт Јове Маљковића са врхунским музичарима Фредијем Станисављевићем и Немањом Бановићем и вокалном солисткињом Анђелком Симић. С обзиром да се са Ваљевцима среће и по неколико пута годишње, Јова се труди да увек буде другачији, да понуди један нови звук, па се тако на Летњој позорници ваљевској публици премијерно представља композицијама са новог албума "Индискретно огледало". Не смемо заборавити ни одличну интерпретацију Анђелке Симић, која све

време учествује и као вокални солиста али и "инструменталиста".

Већ у уторак уживамо у ромској музици. Са групом Апсолутно романтично, овдашња публика до сада није имала прилику да се сретне. Беспрекорно озвучење, добар музички избор и изузетна атмосфера у препуној сали Дома културе, описују концерт на коме ова група изводи своје најпознатије хитове са до сад три објављена албума али и још познатије хитове војвођанског мелоса и ромске музике.

Преостаје нам још да видимо како ће се својим суграђанима представити ваљевски рокери, који ће наступити у суботу у завршници фестивала.

Све у свему, можемо закључити да музичка дешавања изазивају највеће интересовање на Тешњарским вечерима, па отуда и разлог више да се на њих и убудуће обрати посебна пажња.

Предраг Обућина

НАСТУП ОРКЕСТРА ЈОВАНА МАЉОКОВИЋА И ПРОМОЦИЈА НОВОГ АЛБУМА „ИНДИСКРЕТНО ОГЛЕДАЛО“

JAZZ ВЕЧЕ ЗАЧИЊЕНО РОМАНТИКОМ

Jazz је управо на свим „Тешњарским вечерима“ најчешће заступао познати саксофониста, композитор и аранжер Јован Маљковић, у пратњи најбољих постава за класику, стандарде, латинско звук и салсу! Одан и веран свом родном граду и домаћој публици, увек гладној доброг ритма, Јован Маљковић са својим бендом промовисао је девети по реду албум насловљен „Индискретно огледало“ са тринаест нових љубавних песама. На концерту који је уприличен четврте вечери градског летњег фестивала наступила је и наша ваљевка Анђелка Симић, вокал и члан значајне и запажене београдске лиге музичара окупљене око Јована Маљковића.

„Ваљево је мој град, овде сам рођен, овде сам завршио Гимназију, овде имам кућу и бројне пријатеље, овде се осећам најбоље! Путовао сам свуда по свету, али нигде ми није драже него кад дођем у Ваљево, поготово када видим да је Тешњар поново добио онај сјај који заслужује. Тешњар је оживео, Ваљево је добило осмех“, не крије одушевљење Маљковић објашњавајући какав осећај има када наступа пред специфично позитивном и jazz образованом ваљевском публиком. „Уживао сам у изузетно лепој вечери. Желео сам да вратим неко старо време када смо у Гимназији свирали ђачке игранке, одлазили на матине и живели романтику“, додао је он.

Песме са последњег албума сврстане су у категорију цезираног попа, а карактеришу их подједанка заступљеност, али и важ-

ност и вокалних и инструменталних деоница. На фини и узбудљив начин преплићу се фанк, jazz латинско и г'п'б. Јак осећај свинга је музичка нит која све спаја. Нису узалуд стари jazz мајстори говорили да ако нема свинга, онда музика нема смисла, све је узалуд, па макар било савршено тачно одсвирано!

Назив новог албума посвећеног љубави Маљковић појашњава: „Љубав је најлепше осећање и најлепша реч. Љубав је оно прво и најважније што свако

од нас угледа у свом индискретном огледалу. Без ње нема живота, без ње све би било бесмислено“.

У поређењу са наступима на Jazz фесту Маљковић ипак предност даје концертима на Тешњарским вечерима, јер летњи фестивали и сцена на отвореном за њега имају посебну драж.

Јован Маљковић са својим бендом већ дуже време успешно спаја балканске и латинско звуке, jazz и традиционалну музику. Учесник је на бројним музичким фестивалима у Ев-

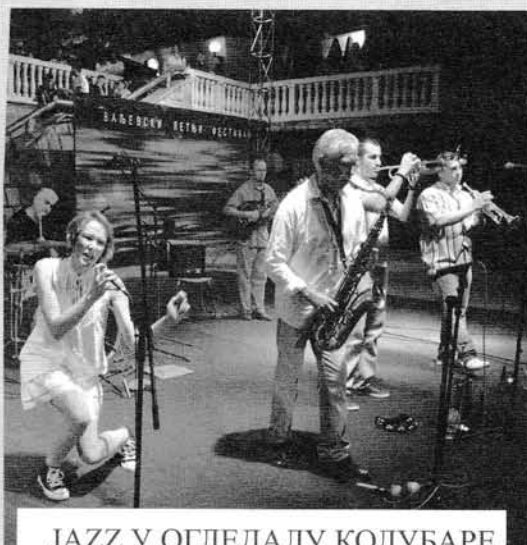
ропи и на Куби. Један је од најплоднијих jazz аутора у Србији. Музика коју свира је оригинална, али веома препознатљива. Одликује је балканска енергија, коју све више копирају Американци, Французи, Аустријанци... Према речима Маљковића, он и његов бенд на јесен почињу турнеју по српским градовима, а идућег лета их очекују велики летњи фестивали у Бриселу, Братислави и по бројним градовима у Француској и Немачкој.

Марија Ст. Петровић

О НЕПРОЛАЗНОЈ ВРЕДНОСТИ
КАЛЕНДАРА БРИНУ
ДУШАН АРСЕНИЋ
И МИРОСЛАВ ЈЕРЕМИЋ

JAZZ У ОГЛЕДАЛУ КОЛУБАРЕ
АНЂЕЛКА СИМИЋ
И ЈОВАН МАЉКОВИЋ

И КЊИГЕ СУ ИЗАШЛИ
ПРЕД ШЕТАЧЕ У СТАРОЈ ЧА

АНГЕЛИНА ЛУКИЋ
УВЕРЉИВА НА ОТВОРЕНОЈ СЦЕНИ

БОЉЕ, БРЖЕ, ВИШЕ
СВИ ВАЉЕВСКИ ФОЛКЛ
НА ЛЕТЊОЈ ПОЗОРНИ

ТЕШЊАРСКЕ ВЕЧЕРИ
ВОЛЕ И КЛАСИКУ
КОНЦЕРТ ПИЈАНИСТКИЊЕ
ЉИЉАНЕ ВУКЕЉЕ

МУЗИКАЛНА И ШАРМАНТНА
ЉИЉА У ПАНК ШТОСУ

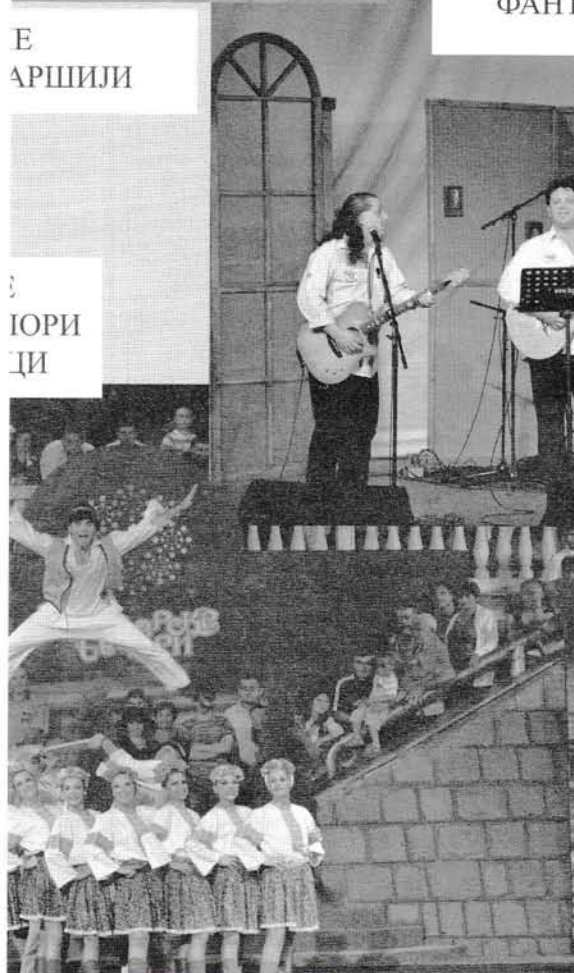

АПСОЛУТНО
РОМАНТИЧНО ЈЕ
БИЛО АПСОЛУТНО
ФАНТАСТИЧНО

Е
АРШИЈИ

ЮРИ
ДИ

МАСКИРАНА ДЕЧЈА БИЋА
ИЗГЛЕДАЈУ САСВИМ СТВАРНО

Интервју са Весном Ћирић, директорком Завода за заштиту споменика културе Ваљево

ШТА ДА СЕ РАДИ

... "Ради се све са ситним парама! Тврђава у Шапцу - треба ми 150 милиона! А дају два - три милиона! Дали су нешто за Тешњар а Кулу Ненадовића нам нису дали да завршимо. Немамо помоћни објекат. Сад смо се растрчали....Ево Стијже вест од Горице Мојовић да нам је изгледа подржан амандман на нацрт новог закона да се Заводи врате у буџет државе. А то значи да би 12 милиона за рад Завода планираних из буџета Града Ваљева могли да усмеримо на споменике..."

Овако у ходу говори о дневним пословима и хроничним невољама Весна ЋИРИЋ директорка Завода за заштиту споменика културе Ваљево код које долазимо са неколико питања за Тешњарског гласоношу. Прво је како она види послове које Завод са Градом мора да обави како би Стару чаршију одржавали и развијали:

Основно је да се Тешњар делимично врати у своју основну функцију као културно добро а основна функција културног добра је презентација! Да би се она на прави начин остварила потребно је да је културно добро доступно, да културно добро живи, да није мртво, да је у некој употреби.

То је основно

што нам даље предстоји. Свих ових година радимо на парче-ад хок- понека пара из оног или овог фонда, од власника, по један објекат, да урадимо фасаду...Али све се то тако ради а и време и објективне околности намећу такву ситуацију, да грабите где шта можете. То није планско и није систематски.

Град мора донети стратегију, озбиљне смернице, дати рокове, отворити фондове, озбиљније приступити планском решењу. Планском решењу коришћења самих објеката и коришћења целокупне улице. Та стратегија треба првенствено да понуди развојни пут, да постојећи локали могу задовољити у крајњој линији стамбене потребе власника. Има ту више одговора - да ли понудити становницима алтернативна решења за исељавање а онда откупити те мале објекте првенствено оне до улице па их понудити ономе ко ће наћи економски интерес; видети да ли сами власници имају економски интерес и да ли су „прилагоднији“ ономе шта захтевају услови заштите Тешњара. Сада се све своди на: Да, ми овде живимо и хоћемо да живимо у XXI веку! А то ми не можемо јер и даље негујемо Тешњар из XIX чак краја XVIII века. То су неке ствари које се једино плански могу решавати. Поред оног дела који говори о финансијама, Град мора донети и тај део као своју стратегију. Трајно се одредити шта са таквом просторном целином. То су обавезе града.

Оно што је обавеза Републике, јер је у питању споменик

од изузетног значаја, свакако ће и даље бити обавеза финансирања у оно шта је најнужније и шта је најхитније. О стратегији према Републици програмски део остварује Завод. Ми смо у овој години, поред тога што смо затворили саобраћај, направили неке предуслове у сарадњи са Дирекцијом за санирање последица од земљотреса. Ми смо годинама имали помоћ Дирекције за отклањања последица земљотреса али ове године видимо да тај фонд већ јењава, да је све мање пара, да је у питању и опстанак тог фонда. Ове године смо добили средства од Министарства за културу за четири објекта. Одабрали смо три објекта за реконструкцију фасада и радимо пројекат за реконструкцију целог објекта а то је жута кућа у некада улици Лоле Рибара бр 11, преко пута Интермеца. Сматрамо њу као напуштен објекат да је без власника, један од најугроженијих.

А каква је судбина Конака Јовице Милутиновића?

Најугроженији је свакако Конак Кнеза Јовице Милутиновића. Показало да су то велика средства да би Министарство културе могло само да издвоји паре за то. Било је разговора у општини и у овој години, позната вам је ситуација са рестрикцијом буџета, познато је да је Дирекција за земљотрес добила врло мало пара. Била је идеја коју сам са градоначелником покушала да остварим, да се обједине средства Министарства, општине, Дирекције и самих власника. У овом тренутку остала је нереализована и чини се немогућа до краја године али већ следеће буџетске године тражићемо нова решења.

Иначе као Завод предузели смо да већ идуће године кренемо са мањим радовима који мање коштају и то за обнову фасада и да тражимо средства од Републике. Мања средства јер већа нећемо добити пошто имамо искуство са конком Јовице Милутиновића. Али и ту не одустајемо Кад тад пронаћи ће се неко решење.

Предлажете ли Граду механизме, погодности да се брже обнављају објекти, посебно фасаде. Искуство Шапца, динар из посебног буџета на динар власника више је него успешно...

Већ у овој буџетској години формиран је такав фонд додуше јако мали, при ОСА-и, милион динара. За почетак. У избору за ову годину је Вила др Туцовића у Поп Лукиној улици. Мислим да се већ ради. То није „Тешњарски фонд“, већ као што има и Шабац, намењен је за об-

нову и реконструкцију фасада целог града а не само заштићених објеката. Сигурна сам да ће и Ваљево имати план на основу предлога Завода и у наредној години.

Шта ће се још у Тешњуру радити до краја године ?

БАХУС је на програму Дирекције за обнову од земљотреса и наш је предлог да она покуша да одвоји два и по до три милиона. Немамо још повратну информацију да ли је завршен тендерски поступак и да ли су издвојене те паре.

Најтежи посао биће оживљавање занатских делатности. Гашењем радњи изгубила се нит, нема занатлија да пренесу знања, нема радионица...

То јесте заиста тешко. Али тај посао, обуке, није посао Завода. Ми се бавимо зградама, објектима. Било би лепо кад би се неко бавио тиме. Али заборављамо да је ово XXI век а ми говоримо о очувању чак краја XVIII века. И занати се мењају. Ја не мислим да се потпуно покидала нит. Имамо продавницу окова са радионицом, имате ташнера, па једну етно галерију- радионицу... Нисам оптимиста да ће се стари занати повратити па и ови типа грнчара, воскара корација - плашим се да ли ће и они опстати за неко време. Могло би све то када би Тешњар живео као Баш чаршија. Ми радимо на томе, од оног да зауставимо саобраћај – што смо донекле успели- до онога да уносимо садржај, да ревитализујемо чаршију. Онда не би било проблема, сами би људи долазили, тражили простор да раде и продају. Онда не би било тешкоћа али у крајњој линији и ови нови занати изражавају дух те чаршије која је колико угоститељска била и занатска.

Важно би било да град има да понуди такве локале, просторе. Има ли град своје локале, објекте у старој чаршији?

У овом тренутку имамо мали број таквих просторија. Судбина се чак и за жуту кућу, „11-тицу“ не зна. Нажалост. Зато треба направити стратегију откупа. Сад располажемо само објектом Завода, односно град- ту је кројач народног одела. Нажалост само то.

Задужбинарство би требало покренути...

За задужбинарство се углавном сами људи пријављују. Оно се дешава по себи. Али било би значајно. Нека се људи јаве. Ево случајно имам информацију да је простор зграде СЕМЕ- а у стечају. То је имовина Карића биће брзо на продаји па ево прилике да град учествује да изузетно вредан простор откупи. Или неки задужбинар...Драгоцено је веома.

Ми смо увек ту да посредујемо, да помогнемо. Али нисмо у доброј позицији по садашњим законима, немамо утицај да откупљујемо јер немамо за то буџет. Ми смо и за извођење самих радова само техничка служба.

Стекло се толико послова да се стиче утисак да би требало формирати посебан Завод или одељење за Тешњар ?

Завод за заштиту никад не би постојао да није Тешњара. Ми смо као Завод овде у Западној Србију и основани првенствено због заштите Тешњара.

Љиљана ЉИЉАК

ПИСМО ПРВОМ УНУКУ

Борислав Бора Вујић (1924-2008)

У старој породичној кући на улазу у чаршију, до краја окружен својим записима о Ваљеву и Ваљевцима, надасве о Тешњару и Тешњарцима, овај свет је 8. децембра прошле године тихо напустио велики хроничар града Борислав Бора Вујић. За њим је остало више од 2.000 чланака објављених у разним новинама и публикацијама, као и током више од 30 година на програму Радио Ваљева. Био је стални сарадник „Тешњарског гласоноше“. У Бориној заоставштини је доста и необјављених чланака. Неке није стигао да огласи, а перетки чекају своје време, јер је Бора био обзиран према потомцима својих, каткад грешних јунака.

За Гласоношин омаж Бори Вујићу издвојили смо његово писмо првом унуку, имењаку Бориславу – Борку, које му је нетом по рођењу упутно 18. децембра 1975. године из Врњачке Бање. То писмо је својеврстан родослов породице Вујић:

Драги унуче и имењаче,

Ево, већ прође месец дана од како си се родио, а теби време споро пролази.

Ти ћеш већ сазнати да смо очекивали женско дете, односно, нисмо се толико радовали женском детету колико смо сматрали да је природно да у породици после осам мушкараца дође женско дете. Но, добро је и једно и друго. Моја мајка, твога оца баба а твоја прабаба Мара, би рекла: „Нека је дете живо и здраво и нека је неопослено!“ (Ово значи да је нормално).

Ти си феномен из два разлога:

Први је што се за 96 година (од 1880. године) у нашој породици није родило женско дете. Од тада су се родили:

- 1882. године мој стриц Љубомир
- 1885. мој отац Живорад
- 1887. стриц Велимир
- 1921. брат Спасоје
- 1924. родио сам се ја (Борислав)
- 1948. мој синовац Живорад
- 1949. мој син Љубомир а твој отац
- 1950. мој синовац Велимир и
- 1975. ти Бориславе!

Женско дете које је рођено 1880. године (сестра мог оца Катарина), умрло је мало.

Други разлог што си феномен је тај што си једини Вујић који је имао живог деду: деда Спасоје је умро 1905. године, а Спасоје и ја родили смо се 1921. и 1924. године; мој отац је умро 1945, а унуци су му се родили 1948, 1949. и 1950. године.

Но, није ствар у томе ко је мушко а ко женско, него је важније ко какву памет има и како се у животу сналази. До сада ми нисмо оскудевали с памећу, мада има Вујића из наше куће који су кроз живот пролазили и овако и онако (поред памети у животу треба имати и среће).

*Borislavov prvi rodjendan
sa babom Paunom i dedom Borislavom (18.11.1976)*

Вујићи су увек били умиљати (кад су хтели) и вољени. Тако је било у протекле четири генерације и надам се да ћеш ти продужити такву нашу традицију.

Додуше, ми смо мало врлетне нарави, вероватно зато што порекло водимо из врлетне Овчиње, али се други лако навикну на такву врлет кад виде да нам душа није таква. Већ смо у четвртој генерацији мало омекшали, али не увек!

Ти видиш да ми имена добијамо од наших старијих. Мој брат Спасоје носи дедино име. Твој отац носи име мога стрица Љубомира, који је мене много волео. Спасојеви синови носе имена нашег оца Живорада и стрица Велимира, који је много волео Спасоја. Ти носиш моје име а ја имам име нашег кума Борислава Благојевића, чији ме је отац крстио и дао име свог најстаријег сина.

Ја сам волео да добијеш име Светолик, по мом најстаријем стрицу рођеном 1876. а умрлом 1926. године. Ово сам волео због тога што ми је моја покојна мајка говорила да је баба Зорка највише волела најстаријег сина Светолика, који је рано умро. Но, свеједно, није важно ко какво име носи, већ ко како у животу прође.

Још да ти кажем: да се уместо тебе родило женско дете, требало је да носи име Зорка (како сам ја волео), или Марија (како је волео твој отац). То су имена твоје прабабе и чукунбабе, али се надамо да ћемо и ми добити женско дете, па му дати једно од ових имена.

Сачувај ово писмо.

Толико за сада.

Тебе и твоје родитеље поздравља

Деда

ДОБОШАРИ – УЛИЧНИ СПИКЕРИ

Добошар није могао бити свако. Морао је бити добро писмени грађанин и имати одређене говорне предиспозиције, Поједини добошари знали су да често та сувопарна а кад-кад и неразумљива саопштења протумаче једноставним, разумљивим и свима доступним језиком. Због свега они су били популарни у народу, па су им обично нудили по чашу пића, слатко или нешто за мезе.

Захваљујући изванредним гласовним могућностима, сигурној артикулацији, великом дару за јасно, чисто и убедљиво саопштавање и тумачење порука, али и сталном учењу, особито језика, недавно преминула спикерка Драга Илић Јонаш, уврстила се у сам врх своје професије и стекла име и углед за поштовање. С тим у вези није сувишно подсетити да је често истицала своје ваљевско порекло и говорила да верује да је таленат наследила од оца општинског добошара, уличног спикера, како је волела рећи.

Једном приликом говорећи о себи о свом пореклу испричала је да јој је отац Богољуб Илић био абџија и трговац и да је радњу имао преко пута Касапа. У време велике економске кризе њихова кућа је “отишла на добош”, а радња пропала.

После тога отац се једва запослио у Општини, па је са тим у вези додала и ово:

“Разносио је позиве, радио многе послове, паметан и писмен, какав је био чак је и чиновнике замењивао за исту ‘пандурску плату’, од које је до краја живота отплаћивао менице. Умро је као општински добошар...”

Старији Ваљевци памте мог оца и по његовом добошарском објављивању, течном, јасном, често духовитом. Није више имао у чему да се исказе. Ништа није могао да почне поново, па се уживљавао у то саопштавање. Кад би се окупило довољно света, почео би као глумац на позорници: ‘Свим својим поданицима православне вере комадант града Ваљева генерал фон мај честита Христово рођење и жели срећну Нову годину.’ Онда би лаганим покретима склањајући маљице погледао изнад наочара по окупљеном народу и измењеним гласом додао: ‘Без коментара.’

И заиста има још старијих житеља Ваљева који се сећају добошара Богољуба Илића, човека отменог држања, са лепим пријатним гласом и чистом дикцијом. По неким оценама био је он један од најуспешнијих и најпознатијих ваљевских добошара.

Нажалост немам прецизних података када су се добошари први пут појавили у Ваљеву и околини, па ни ко се све бавио тим необичним послом. Први за кога знамо био је Манојло Ђорђевић.

Према попису становништва из 1862. године, тада је имао 26 година и био без споспственог имања. Месечни приход од плате износио му је 7 талира, па је по томе спадао у класу становништва.

Такође, сви знамо да је моћна аустроугарска војска 3. новембра 1914. године, око 10 часова помпезно ушла у Ваљево на челу са три музичка оркестра, који су наизменично свирали. Скоро сат раније општински добошар Марко црквењак уз помоћ добоша обавештавао је по вароши да долази аустроугарска војска и да се позива грађанство да је дочека из правца Лознице и ваљевске Каменице код Шаргића ка-

фане у Ваљеву. Међутим, у заказано време пред наведеном кафаном било је једва неколико грађана. Према писању београдског листа “Балкан”, у броју од 15. фебруара 1915 године, и они нису били ту што су желели бити лојални окупаторској власти, већ што су се бојали да ће бити побијени ако не дођу.

Стари Маринко Ристивојевић својевремено је казивао, а покојни Славко Богдановић запамтио и објавио, да је његов стриц Коста, звани Која Дремајлија, назван тако јер је приходу забацивао ноге у страну, био прво касарин, па “градски пандур”, а пензију је дочекао као “градски добошар”.

Запамћено је да су обојица имало обичај да по завршетку читања убаце и по неку своју досетку. Позната је она – пише Богдановић – кад су по окупацији Србије 1941. године немачке војне власти путем наредбе тражиле да се врате војне униформе /шињели, блузе, чакшире/ заостале по капитулацији бивше југословенске краљевске војске. По завршетку читања, наредбе и кратког добовања поједини добошари су додавали “прекрој, обој и ништа се не бој”.

Тако је углавном и било, а бојило се свим и свачим највише у ораховом листу.

Један ваљевски добошар ушао је и у српску књижевност. Наиме, књижевник Драгиша Васић у причи “Ресимић добошар”, коју је први пут објавио познати издавач Геца Кон 1922. године у збирци “Утајена кандила”, описао је Драгослава Ресимића, рођеног 10. октобра 1885. године у Чачку, од оца Јосипа, армиског наредника и мајке Милеве. Каријеру је започео као шегрт – ученик на изучавању бозацијског заната. У 19. години постао је општински добошар у Петом пешадијском пуку. После пензионисања живео је у Ваљеву, у Хајдук Вељковој улици бр.30, а умро је у ваљевском хотелу “Бранковина” 12. јуна 1951. године, незадовољан како га је описао Васић у тој антологијској причи Ресимић је тужио поменутог писца.

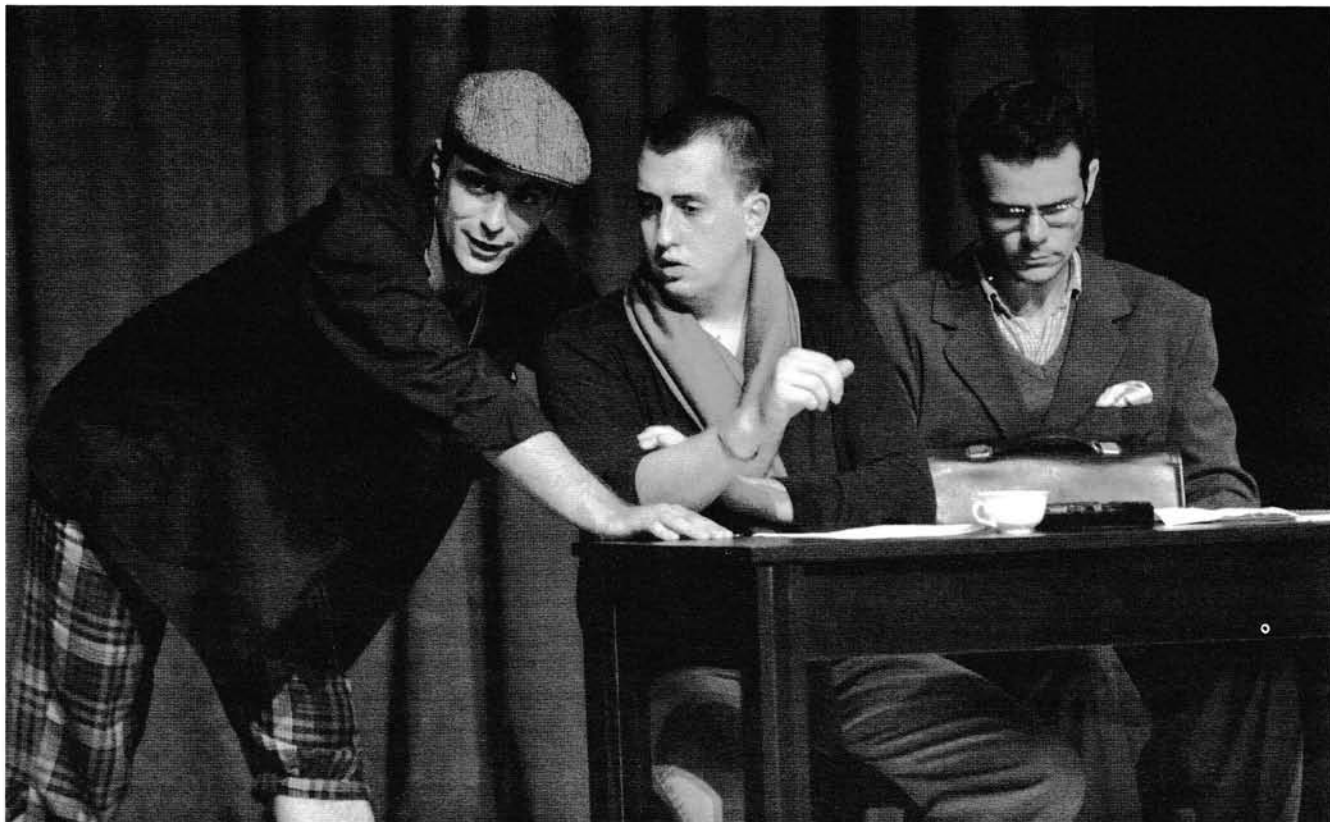
Добошар није могао бити свако. Морао је бити добро писмени грађанин и имати одређене говорне предиспозиције, Поједини добошари, попут Богољуба Илића, знали су да често та сувопарна а кад-кад и неразумљива саопштења протумаче једноставним, разумљивим и свима доступним језиком. Због свега они су били популарни у народу. Неки од њих чинили су то тако да су слушаоци могли осетити да они сами не стоје иза тих саопштења. Већ само саопштавају оно што им је написано. Њихова оглађивања од непопуларних мера грађани су умели посебно да поштују и цене. Зато су добошаре повремено звали на част. Обично су им нудили по чашу пића (прво вина или ракије, а касније и пива), слатко или нешто за мезе.

Милорад Радојчић

Поводом Абро - феста

ПЕТИ ПУТ НА ПУТУ КА ПОЗОРИШТУ

Само је питање интелигентности ваљевских властодржаца да ли ће овако велики и важан позоришни производ претворити у нешто крајње потребно граду – у професионално позориште.

Јако чудна и занимљива појава је тај АБРО-ФЕСТ ! Како иначе објаснити овај феномен , да се о позоришној манифестацији која је "хибернирала" пуне две деценије, толико дуго и интензивно причало. Толико се за њом годинама чезнуло.

Да подсетим, овај театарски фестивал малих форми, својеврсни алтернативни, експериментални културни догађај настао је 1985. године и трајао је само четири сезоне. И ево, најзад овог лета, васкрснуо је фестивал захваљујући онима који су били јако упорни, јако жељни да се опет изроди неки нови позоришни квалитет, а то су свакако људи из Градског позоришта "Абрашевић". Колико су они заслужни толико и Швајцарска агенција за развој која је, по пројекту, определила средства за овај догађај, као и сам град Ваљево.

Они који су одгледали оволетошњи "Абро-фест" сигуран сам да знају одговор на примењено чуђење исказано у првом пасусу овог писанија. За четири дана – четири премијере ! Плус две поноћне репризе, плус разговори о позоришту у "Абраш" клубу са угледним гостима. Препуно гледалиште свих вечери упркос невероватној врућини у сали и на сцени Дома културе. Аплаузи, дуги аплаузи, неки рекоше и овације... Четири представе, четири жанра, четири поетике. Сјајан глумачки ансамбл сатављен од углавном младих људи који су на позоришним академија, оних који су већ професионални глумци и најмлађих који би глумачке високе школе тек да упишу. Нови, млади сценографи, костимографи, редитељи, дизајнери плаката којима је ово, практично, био деби...

Радознало се приступало текстовима, рутина је погажена и бачена, енергија је долазила, чинило се, сама од себе, иза свега је стајао велики и озбиљан рад , а све то је изузетно добро комуницирало са ваљевским цењеним гледиштвом. Подухват пажње вредан и готово немогућ: фестивалски ансамбл који је бројао 35 људи чинили су Ваљевци који живе и стварају у нашем граду, али и у Београду и Новом Саду. Два месеца пробе су одржаване негде на средини... дакле у престоници. Ничега од тога не би било да своја врата нису за "Абро-фест" отворили Белеф, Битеф театар и понајвише Дом културе у београдском Студентском граду. А онда се цела екипа у врелим јулским данима преселила у Ваљево и у просторима Дома културе нанет је фини финални уметнички "премаз".

Увек када се нешто искрено воли, када се предано и упорно ради, када се не одустаје – добар резултат пристигне. Тако је било и сада. Најпре беше "Лептирица". Наш Милован Глишић, Ваљевац, Грачанин, писац, преводилац, драматург коме се Град никада није достојно одужио. Ова представа је сигурно понешто урадила на томе. Први српски хорор измештен је мало у сферу комике, а публика је то примила са посебним задовољством. Карел Чапек важи за родоначелника префињеног чешког хумора, питког и релаксирајућег. "Како настаје позориште" је одлична представа која је фестивал наставила на најбољи могући начин, а глумци, они су истински и нескривено уживали у овом комаду. Гледалиште смештено

на сцени било је потпуно увучено у све чари позоришних илузија. Онда је уследила европска премијера текста "Балада о Јакио", писца Филипа Кан Готанде. Мелодрама прелепе естетике и сасвим нов визуелни доживљај. Дивни костими, сценографија, другачији глумачки израз. И на крају "Клинч", Алексеја Слаповског - опора социјална драма, пуна насиља, померених вредносних и етичких судова. Занимљив редитељски приступ, занимљива глума, занимљиво беше и публици. Достојан финиш четвородневног позоришног подвига.

Божидар Ђуровић, управник Народног позоришта у Београду био је гост на претпоноћним "Разговорима о позоришту". Гос'н Боба је редитељ који је поставио многе представе у Београду, Новом Саду, Прагу, Кијеву ... Зна знање, што би људи рекли. А он рече, између осталог и то, да је "Абро-фест" нешто заиста храбро и да је то изванредан подвиг уметничке енергије. Само је

питање интелигентности ваљевских властодржаца да ли ће овако велики и важан позоришни производ претворити у нешто крајње потребно граду - у професионално позориште.

Главни "кривац" за постојање овог, али и ранијих аброфестовања, редитељ Мирослав Ђиша Трифуновић подсети на чињеницу да је Ваљево имало професионално позориште до 1956. године, а онда је политичким декретом укинута. Још каза и невероватну чињеницу: у овом тренутку Ваљево има на репертоару седам (!!!) одличних представа. Поред четири аброфестовске, ту је и још једно абрашевићевско "чедо" - "Развојни пут Боре Шнајдера", затим "Све о женама" Дома културе и "Путујуће позориште Рикоти" у продукцији "Мале сцене". Дакле, целокупни репертоар је ту - али нема позориста !?!

Госпођа Јелена Богавац, редитељ и драматург београдског Битеф театра у оквиру још једног пропратног фестивалског програма, у

препуном клубу "Абраш", без икакве куртоазије покљони немали број комплимената јединственој манифестацији, понуди сарадњу са Битефом и каза да је "Абро-фест" заиста подвиг јер је ту реч о паралелној вишемесечној припреми четири различите позоришне форме, да је права реткост фестивал који не приказује готове, већ ствара нове и то добре представе, што је много, много тежи пут.

Шта је рекла публика - чуло се, баш се чуло! Жестоко, са великом подршком, не штедећи дланове, уз понеко громогласно - браво! Медији ништа мање наклоњени овој успешној манифестацији. Шта ће рећи званично Ваљево - видећемо. Да ли ће се опет осрамотити и наставити полувековно брукање. Стара је крилатица "оно што одваја град од варошице је позориште" и то оно "право", професионално!

Било како било, "Абро-фест" наставља своје живљење. Из поузданих извора

знам - за "нашу ствар" чуло се све најбоље у Министарству културе. Људи из републичког Завода за развој културе били овде и шире по Србији добре гласе, Народно позориште у Београду ће на јесен угостити једну или две представе са "Абро-феста", "Лептирица" позвана да учествује у званичној конкуренцији међународног Фестивала професионалних позоришта у Требињу половином септембра, ето неких представа и на "Тешњарским вечерима", за крај лета предвидјена је реприза целог фестивала у Дому културе или неком одговарајућем отвореном простору...

Наставак ове лепе приче, искрено се надам, следи у једном од наредних бројева "Тешњарског гласоноше", негде половином следећег лета. Наслов већ имам:

"Новоосновано професионално Градско позориште поновило успех са прошло-годишњег АБРО-ФЕСТА!"

Бранко Антонић

САДА СУ МЛАДИ НА „РАСКРШЋУ“

Раскршћа су места где се мора застати...

Овог, по много чему занимљивог лета, у календар збивања на културну сцену града уписао се и Фестивал уметности младих „Раскршће“. Својом формом обогатио је ваљевске летње игре у којима су по први пут млади људи на свој начин приказали сав креативни потенцијал. Као и пред сваком новином, и пред овим „Раскршћем“, многи су имали недоумице! Међутим, организациони тим фестивала јасно је препознао и показао како треба извести један подухват младих о коме директор фестивала Томислав Митровић напоследку каже:

„У глобалу смо задовољни како се све одвијало пре свега због велике заинтересованости људи из читаве Србије. Велику заинтересованост оправдава учешће професора предавача који су дошли из иностранства као што су Илија Шошкић из Рима и Драгана Илић из Њујорка. Многа писма подршке после фестивала сведочанства су о квалитету овог пројекта, али и позитивних утисака о граду Ваљеву, јер се већина учесника радионица по први пут обрела у нашем граду!“

Митровић не крије лично задовољство. За кратко време успео је да организује фестивал за младе. Сматра да је постигао успех са минималним буџетом којим је располагао. Сам фестивал је коштао око 2,5 милиона динара и многи људи су у том тренутку изашли у сусрет средствима којима су располагали од смештаја до освежења.

Зашто „Раскршће“ није раније закорачило на културну сцену града и поред толике енергије и креативности младих?

„Није грешка уопште у младима! Већ годинама млади људи желе да покрену нешто у граду. Требало је храбро „загристи“ и ући у овај пројекат са свим оновременим околностима. Срећа је што у овом моменту људи који доносе важне одлуке за град имају огромно разумевање и подршку за културни развој. То је једно велико зелено светло, где је организација кључна!“, истиче Митровић.

До краја године би требала да се појави и публикација и мултимедија о овогодишњем фестивалу који се дешавао од 15. до 19. јула и на коме се кроз шест различитих радионица мноштво уметника исказало. Многи полазници су се тешко одлучили за коју радионицу да се одреде, јер се кроз документари филм, фотографију, паркур, визуелне уметности, кратку причу преплићу интересовања, али и таленат младих који су овом приликом добили шансу да буду примећени, јер се кроз радионице

провукла и проблематика затворености институција према младим људима.

Да ли зато што је нешто сасвим ново, тек највише заинтересованих је било за радионицу „паркур“. Сама вештина заправо представља спој менталне и телесне снаге у борби при савладавању препрека. Као начин кретања оставља уметничку слободу за испољавање креативности и оригиналности.

Све чари документарног филма приказали су проф. Драган Елчић и редитељ Недељко Јевтић, који су полазнике повели кроз теорију и праксу ове филмске форме.

Вероватно нико није очекивао мини графичарску радионицу, на сред улице Кнеза Милоша, али нас је тим интерактивним угођајем почастила Ана Станковић, чији је рад већ препознатљив.

Радионицију кратких прича су водили млади људи блиски популацији којој је радионица намењена са циљем да се млади заинтересују за писање у овој форми за коју предавачи сматрају да може да обради било коју тему. Предавачи Жељко Обреновић (Српски психо-Лагуна), Дејан Стојиљковић, Ото Олтванић већ су успешни у овом послу, тј. писању кратких прича.

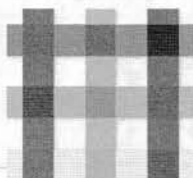
Неки од најпопуларнијих музичких бендова зачинили су вечерње предахе након целодневних уметничких радионица.

„Раскршће“ у будућности?

„Пошто су се многи млади вратили у Ваљево, неопходно их је правилно усмерити и дати им шансу, а само кроз креативну енергију младих могуће је размрдати и неке друге области као што су туризам и економија, који су будућност овог краја. Сигуран сам да је „Раскршће“ направило велики корак и то ће се видети кроз годину дана када очекујем да ће фестивал трајати 7 дана!“, каже Томислав Митровић, директор овогодишњег Фестивала уметности младих „Раскршће“.

На свима нама свакако остаје да одлучимо којим путем крећемо након овог „Раскршћа“, а млади и сви други креативни људи свакако ће знати како да трасирају свој даљи пут. Остаје на концу свега један спецификум као изведеница... Раскршћа су добила нову димензију, супротну себи самој. Она примарно раздвајају, разилазе. Наше „Раскршће“ спаја и збраја!

Кристина Параментић

RASKRŠĆE

Догађања у Дворишту

СЕЗОНА ПОСВЕЋЕНА ВАЉЕВЦИМА

Ваљевска библиотека “Љубомир Ненадовић” је ове године организовала 23. сезону серијала Догађања у дворишту, манифестације која је традиционална и на коју су наши суграђани навикли. Двориште има своју публику, оне који осећају позитивне вибрације овог места и актера. Књижевни критичар и писац Васа Павковић је на једној књижевној вечери рекао да у Србији, од Суботице до Лесковца, нема таквог амбијента и места у коме све врви од емоција, дијалога и узвишености. Много писаца, песника, књижевних, позоришних и филмских критичара је прошло кроз наше Двориште, говорили су, рецитовали, разговарали и оставили свој траг и печат на свима нама, што је учинило да је Двориште постало посебна институција. Оно има свој живот, дух и лик.

Овогодишњу сезону Дворишта обележили су гости различитих оријентација, али им је једно заједничко – сви су Ваљевци и сви су успешни у свом послу. Сматрали смо да је тренутак да угостимо у Дворишту наше суграђане који тренутно живе и раде ван Ваљева, али којима је Ваљево најдраже место, место за које су емотивно везани и којем се с радошћу враћају. Сезону је отворио др Драгољуб Драгојловић, дугогодишњи научни сарадник у Балканолошком институту САНУ, филолог, књижевни историчар, човек чији је опус веома широк, али повод за ово гостовање било је представљање његове књиге “Патризам и хришћанство у Срба”. Водитељ вечери био је мр Владимир Кривошејев, директор Ваљевског музеја.

Веома надахнуто о стваралаштву песника Петра Пајића, говорио је драматург и секретар Културно-просветне заједнице Ваљево, Бранко Лукић. Петар Пајић је песник посебног сензибилитета, али нарочито занимљив када говори у Ваљеву, јер успомене и емоције незадрживо навиру. Вече под називом “После сутона међу књигама” имало је посебан шарм, јер је библиотека место вечите Пајићеве инспирације.

Вече са знаменитим Ваљевцем, Милом Глигоријевићем, било је врло занимљиво и пријатно, јер је његов опус, осим књижевног, ишао и у другим правцима као што је историографија, журналистика, мемоаристика, политика и културологија. О његовом раду и стваралаштву говорио је књижевни критичар Бранко Пиргић, а централни део вечери био је посвећен најновијој Глигоријевићевој књизи “Грађевина животописа”. Књига је својеврсно сведочење о људима и догађајима из друге половине двадесетог века у Србији и бившој Југославији.

Др Мирослав Перишић, директор Архива Србије, још један занимљив Ваљевац који припада кругу нових историчара, покушао је да сагледа време новије српске историје кроз развој друштвене елите, формирање грађанског слоја с краја деветнаестог века и комунистичке интелигенције половином двадесетог века. Архивска саветница Снежана Радић, укратко је представила рад др Перишића, а посебно се осврнула на његову докторску дисертацију “Од Стаљина ка Сартру, или формирање југословенске

Др Драгољуб Драгојловић у разговору са Владимиром Кривошејевим

интелигенције на европским универзитетима”.

Манифестацију Догађања у дворишту званично су затворили млади писци Жељко Обреновић и Александар Илић. Затварање је било симболично, они су млади и перспективни, тек ступају на књижевну сцену, и наставак следи. Њихов роман “Српски психо” доживео је друго издање код водеће издавачке куће Лагуна. Они пишу нове приче, нови роман, окренути су будућности и младој књижевној публици која има модерна поимања литературе и лектире. Лето је још у току, ако буде пријатних вечери са стањемо се опет и обавестићемо да “Двориште поново ради”.

Ове године смо се одлучили за ове госте, што не значи да је разговор са њима завршен, напротив, тема има још много, публика је постављала питања, дијалог је био занимљив, што говори о потреби да их поново чујемо и видимо у Библиотеци. На сву срећу, има још много Ваљеваца са којима планирамо да разговарамо и подсетимо се на њихово стваралаштво, те ћемо се потрудити да их угостимо у нашој средини. Радознале публике има, заинтересованих за ову врсту интелектуалне забаве има, још увек се прати рад и стварање интелектуалаца, још увек се чита и још дуго неће се наћи замена за добру књигу.

Тешњарске вечери и Догађања у дворишту исписују лепе странице културних збивања у нашем граду. Оне се памте и препричавају и трајаће још дуго.

*За леп амбијент у дворишту библиотеке посебну захвалност дугујемо инж. хортикултуре Кићи Лаловићу, који се потрудио да двориште освежи на себи својствен начин.

Зорица Милинковић

Песник Андреј Јелић Мариоков о сонету, сопственој поетици, Ваљево и Ваљевцима, Милану Ракићу и, наравно, Тешњару

ВАЉЕВО, ГРАД ПЕСНИКА

Мада је рођен у Великој Жељевици, а већ више деценија живи у Београду, један од значајнијих савремених српских песника, Андреј Јелић Мариоков, по много чему је и Ваљевац. Овде је провео дечаштво и рану младост, засновао многа трајна пријатељства због чега се нашем граду враћа радо са сасвим посебним емоцијама.

Ваша актуелна колекција стихова, «Молебни венац», чија је промоција и повод Вашег учешћа на «Тешњарским вечерима», карактеристична је по томе што је, у потпуности, сачињена од сонета.

- Ако сонет јесте матурски рад једног песника, онда би сонетни венац био његова докторска дисертација. Ја сам дисертацију написао, сад је ред да је, уз неопходно, активно учешће читалаца, и одбранимо. «Молебни венац» самом чињеницом коме се обраћа могао би, за добро опскрбљеног читаоца, бити и нешто више од још једног читалачког задовољства.

Међутим, иако сте увек држали до мелодичности, током своје списатељске каријере успешно сте користили и слободни стих.

- Стварање песме је интерактивни процес између песника и садржаја, а често је и последица метафизичког деловања споља/изнутра, посредовања Светог духа. Песма, у најсрећнијим случајевима, није само добро урађен писмени задатак на задату тему. Често су сама почетна идеја, лајтмотив, ритамска (музичка) тема одређивали и форму коју ћу користити. Дешавало се, наравно, и да се класична форма везаног стиха, кроз нагомилавање и гранања садржаја, сама разгради и пређе у слободније ритмовање, па чак и у слободан стих.

Након три и по деценија присуства на домаћој литературној сцени и десет објављених књига, прешли сте, рекло би се, логичан пут, од бунтовне лирике у раној фази до тонова ослоњених на националну традицију у скоријим рукописима.

- Завичај моје поезије јесте српски језик, а у њеном основном багажу стоји српска усмена књижевна традиција, певања наших песника између два светска рата, особито Црњанског и Растка Петровића, руских и француских симболиста и имажиниста. У џеповима и зацепцима те големе торбе налазе се и Витмен, Јејтс и Одн и Кавафи, Тувим и Галчињски и Раич-

ковић, Миљковић и Брана Петровић.

Када помињемо завичај, занимљиво је чути колико је на Ваш стваралачки кредо утицало одрастање у Ваљево које је, у Вашим младалачким данима, на неки, чак мистичан, начин, чини се, било врло инспиративна средина за креативне људе.

- Ваљево има све услове и сва права да на својим прилазима, на саобраћајним таблама допише: ГРАД ПЕСНИКА. То право му дају велика имена српске књижевности уписана у његову духовну мапу на челу са светим Владиком Николајем. Генерација ваљевских уметника и интелектуалних стваралаца којој припада и моја маленкост, при чему овде појам генерације треба узети у нешто ширем одређењу од уобичајеног, још није поетички уоквирена, разврстана и критички обрађена, а можда никада то неће ни бити. Разлози за то леже колико у нашим великим претходницима, као што су Десанка, Матија, Петар Пајић, који су нам се примером указали као уметници-самотњаци, толико и у разногласју нас самих, иако би се као о заједничком именитељу код свих могло говорити о стваралачком путовању и сталној потражи за новим формама и садржајима, у мом случају чак и о великој скитњи.

Специфично место у геопоезици тадашњег Ваљева свакако је заузимао и Тешњар.

- Тешњарске кафане су за мене биле добра припрема за одлазак у знамените боемске четврти Београда, Париза, Атине... У Тешњару сам једно време становао. Ту сам упознао Сретена Кушаковића, Славена Радовановића, Миломира Романовића, Јована Пантића. У Тешњару сам се сретао и са осталим ваљевским уметницима. Ову четворицу издвајам као тешњарске домороце у чије сам куће одлазио. Кућа Славена Радовановића била је стожер окупљања, мада је Кушакова кућа - кафана «Мали Париз» - била најфреквентнија.

Више Ваших књига, па и најновија, илустровано је управо сликама Миломира Романовића које, утисак је, савршено комуницирају са Вашом поезијом.

- Романовић је мој школски друг из Ваљевске гимназије. Нисмо били у истом одељењу, али смо, због повећања борбене готовости Ваљева и околине, часове предвојничке обуке слушали заједно. На тим часовима, Романовић је интензивно

цртао, а ја сам користио прилику да присуствујем и учествујем у потпуном искључењу из атмосфере тог неподесног «ателјеа», која Романовићевом уметничком чину уопште није сметала. Неке од тих скица-цртежа, које су претрпеле извесне метаморфозе, обреле су се и у мојим књигама.

Наш завичајни писац, на неки начин, је и Милан Ракић, а Ви сте, пре извесног времена, постали лауреат престижне награде назване баш по њему.

- Највећа књижевна награда једном песнику јесте кад негде у кафани, или на каквом сличном јавном месту, чује непознатог човека како, макар и са грешкама, рецитије његове стихове. Слађу вечеру песничкој сујети није могуће приправити. Осим тих, од званичних награда које сам добио, наравно да ми је најдража награда која носи име великог српског песника, родољуба и државослужитеља Милана Ракића. На почетку балканских ратова, Ракић се као добровољац пријавио у војску. У четничком одреду војводе Вука учествовао је у ослобађању Косова. Том приликом, на Газиместану, војвода Вук одреди једног грлатог четника да прочита Ракићеву песму «На Газиместану». На пола песме, декламатор се обрати војводи: «Господине војводо, зашто ја ово читам кад је писац ту са нама, добровољац Милан Ракић?» Војвода Вук нареди: «Добровољац Милан Ракић, напред!» Тронут што се његови стихови чују са тог светог српског места, сав у сузама, Ракић није могао да се одазове команди. Војвода нареди: «Читај ти даље!»

Душан Видаковић

Димитрије Големовић КРСТИВОЈЕ

Ова књига је резултат правог заједничарења, она носи отуд у себи енергију саборности. Музиколог Д. Големовић је у прави час, 1982. пронашао и открио српског Орфеја-сељака Крстивоја Суботића. Ова књига је посвећена земљораднику Крстивоју из села Осечиница на обронцима планине Маљен са жељом да не буде заборављен. Човек умире два пута, други пут кад га забораве. Големовић је овом необичном књигом начинио трајни споменик Крстивоју. Дружећи се са овом књигом открили смо један свет непомућен, чист, ниван, емпатичан... Открили смо човека који дише и пулсира дамаром природе; целог космоса. За Крстивоја је све чиме је окружен чудо лепоте и велики Божији дар коме се ваља радовати и са којим треба саучествовати на заједничком путу изградње смисла нашег постојања овде на земљи. Крстивоје није само музички маг, он је и поета, човек изузетно развијеног чула за језик, за његову мелодију, за онај музикални и ономотејски његов слој... Он је прави уметник-способан да себе рашчини у мноштву звукова, да ухвати и пренесе сложене преплете ритмова и суптилна прожимања покрета и звукова неба, земље, биља, животиња... и човека у том богатству... при чему ваља нагласити да се Крстивојев човек равна према свом том богатству, не издваја се, не горди, но се снисходи-скроман и једноставан поистовећујући се са светом у себи и око себе.

Крстивоје је велики поштовалац српске традиције и православља. Он је, међутим, и велик шерет; ведар и оптимистичан, пагански радознао и отворен: речју ЖИВ. Њега одушевљава бугарска музика, он је радо виђен гост и учесник на саборима у Гучи, Прислоници, Грланима, Драгачеву. Косидба на Рајцу, наши вапери и посела незамисливи су без звука његове фруле. На саборима и фестивалима он учи од других али и преноси своја умећа. Велики дијалог је на делу. Заједница пулсира пуним својим енергијама.

Големовић је са пуно љубави, вештине и знања сачинио књигу каква се од Димићевог Толе Манојловића није појавила. Аутор је дао непрерађену, аутентичну реч самом Крстивоју без интервенција. Књига је сложена у поглавља: Крстивоје о (природи, Божићу, слави, предвиђању кише, светом Сави, ђаволу, вампирима, вилином колу, змији, букачи, раскршћима...), Други о Крстивоју, Кратке приче и легенде, Звуци колубарских воденица, Цртице из дружења са Крстивојем... Нотни записи, Кратка биографија Крстивоја, Фотографије из његовог албума, а књизи су прикључени и аудио и видео диск.

Има у овој књизи посла за фолклористе, етнологе, лингвисте, књижевнике, музикологе, антропологе...

Рекли смо да је ово књига дијалога: Крстивоја са природом, са другим људима, са Големовићем, са нама читаоцима (и слушаоцима његовог звука) – помним саучесницима у његовом приповедању. “Свирам онако како играчи могу да играју. Ко ми најлепше у колу игра, ја њему држим поглед. И према њему држим ритам. И иде ми то супер. Ако погледам онога ко не уме да игра, ја се смутим ја покварим. И не смем ни да гледам онога што игра контра, него само онога што најбоље игра, и њега гледам и према њему догоним тај финал, и улешавам и то буде добро... Ја не идем да добијем награду. Не идем да зарадим. Идем што волим фрулу. Што ми она из душе извире. “И заиста, у целој овој нашој причи ЉУБАВ је кључна реч. Она и пребацује нашег Крстивоја са овим његовим мањским моћима из овог у онај свет где заборавља нема. Големовић је задржао дух Крстивојевог приповедања, ритам, каденце и синкопе његове усмене речи.

Његов језик пева, пун је изненађења, неправилности, задихан је и надахнут.

Ослушнимо његове речи и синтагме: Брундаљка, амбажур, одањак, расвиће дан, настријешо ми се супет, укне у уво... а тек имена кола: колубарчица, дрвљаник, сићанац, арапско кукуњесте, радикалчица, пелеграј, чарлама, левакиња, ђавоље коло, небеско коло... па тек објашњења уз та кола. Бора Дугић ми признаје: “Ја само свирам фрулу а ти свираш у све што узмеш у руку, у шта се год дува”. Велики је Крстивоје импровизатор не само у свирању него и у игрању онако како га понесе. Један кореограф додаје: “И не само што се тиче свирке и игре, Крстивоје је био једна јако занимљива личност, чак један изузетан предавач о народној традицији, о обичајима, о легендама. Са њим је човек о свему могао да разговара”. Антологијска је његова прича о змији: “Змија је један гмизавац који иде кроз траву; уствари змија је један нектар... она све отрове из траве усиса у себе и купи у себе...”.

Недавно је у Ваљеву гостовао Слободан Тркуља. Уверен сам да би Крстивоје да је на време био откривен до неслућених размера развијао своје дарове а тај дух и дар ових простора сели се, ето, и као неуништиви пламен траје, греје и осветљава ове наше просторе за које би многи велили да су у мраку. Али човек је светлица Божија и не да се ничиме утулити.

Нека ово вече буде у славу нашег Крстивоја и свих талената који ходају земљом Србијом.

Бранко Пиргић

23. ТЕШЊАРСКЕ ВЕЧЕРИ ЗАХВАЉУЈУ:

ЈП
КОЛУБАРА РОВНИ

**DUNAV
OSIGURANJE**

INGRAPOMNI

Telekom Srbija Goldenlady Company

САВЕТ ФЕСТИВАЛА

Александар Ранковић, председник
Ангелина Лукић
Петар Николић
Милан Матић
Владимир Кривошејев

ПРОДУЦЕНТ ФЕСТИВАЛА
ДОМ КУЛТУРЕ ВАЉЕВО

ОРГАНИЗАТОРИ:

КУЛТУРНО-ПРОСВЕТНА ЗАЈЕДНИЦА
ОМЛАДИНСКИ ЦЕНТАР ВАЉЕВО
НАРОДНИ МУЗЕЈ ВАЉЕВО
МАТИЧНА БИБЛИОТЕКА
„ЉУБОМИР НЕНАДОВИЋ“
МОДЕРНА ГАЛЕРИЈА
ИНТЕРНАЦИОНАЛНИ УМЕТНИЧКИ СТУДИО
Радован Трнавац Мића
РЕГИОНАЛНА ПРИВРЕДНА КОМОРА ВАЉЕВО
ЈП ВАЉЕВО-ТУРИСТ
ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА

УМЕТНИЧКИ ДИРЕКТОР
Бранко Лукић

ИЗВРШНИ ДИРЕКТОР
Веселко Белушевић

www.tesnarskevaljevo.rs

ТЕШЊАРСКИ ГЛАСОГОВОРА

Издавач
Савет Тешњарских вечери

Уредници
Бранко Лукић
Бранко Петровић

Технички уредник
Павле Тодоровић

Графички дизајн
Константин Митић

Фотографија
Драган Крунић

Секретар редакције
Виолета Милошевић

Штампа
УНА - Ваљево

Тираж
1000 примерака